

Analiza makroekonomskog okruženja i poduzetničkih trendova regije Slavonija i Baranja

Štavlić, Katarina; Rešetar, Matea; Štavlić, Igor

Source / Izvornik: **Proceedings of 6th International Conference "Vallis Aurea" focus on reseach and innovation, 2018, 417 - 425**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:128047>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

ANALYSIS OF MACROECONOMIC ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP TRENDS IN THE REGION SLAVONIA AND BARANJA

ANALIZA MAKROEKONOMSKOG OKRUŽENJA I PODUZETNIČKIH TRENDOVA REGIJE SLAVONIJA I BARANJA

STAVLIC, Katarina; RESETAR, Matea & STAVLIC, Igor

Abstract: *Entrepreneurship is considered to be one of the generators of economic growth and development and therefore the objective of this paper is to analyze the macroeconomic environment and trends in the development of entrepreneurship of the Slavonia and Baranja region. The analysis showed that the Slavonia and Baranja region has less average values of all the analyzed macroeconomic indicators than the average of the Republic of Croatia, and that the number of employees and the number of active companies and the number of entrepreneurs of the Slavonia and Baranja region increased in the total values for the Republic of Croatia in the analyzed period.*

Key words: *Slavonia and Baranja region, macroeconomic environment, entrepreneurship*

Sažetak: *Poduzetništvo se smatra jednim od generatora gospodarskog rasta i razvoja i zbog toga je cilj ovog rada analizirati makroekonomsko okruženje i trendove u razvoju poduzetništva regije Slavonija i Baranja. Analizom je utvrđeno da regija Slavonija i Baranja zaostaje sa svim analiziranim makroekonomskim pokazateljima za prosjekom Republike Hrvatske, te da je došlo do povećanja udjela broja zaposlenih i broja aktivnih trgovačkih društava i broja poduzetnika regije Slavonija i Baranja u ukupnim vrijednostima za Republiku Hrvatsku u analiziranom razdoblju.*

Ključne riječi: *regija Slavonija i Baranja, makroekonomsko okruženje, poduzetništvo*

Authors' data: Katarina Štavlić, Ph.D., Polytechnic in Požega, Vukovarska 17, Požega, kstavlic@vup.hr; Matea Rešetar, mag. oec., student of Polytechnic in Požega, Vukovarska 17, Požega, resetarmatea@gmail.com; Igor Štavlić, mr.sc., POU Obris, Vanje Radauša 19, Požega, igorstavlic@gmail.com

1. Uvod

Posljednjih 20-ak godina došlo je do promjena svjetskog poslovnog okruženja uslijed promjena makroekonomskih pokazatelja i pojave novih trendova u ekonomiji. Slično se dogodilo i u Republici Hrvatskoj (RH) koja se još uvijek oporavlja od razdoblja recesije u koje je ušla 2009. godine. Svjetsko gospodarstvo je uspjelo zaustaviti krizu već u 2010. godini, dok Republika Hrvatska je izlazak iz recesije ostvarila krajem 2014. godine, ali do kraja 2017. godine još uvijek nije dostigla razinu pojedinih makroekonomskih pokazatelja koju je imala 2008. godine. Prema Jurčiću [6] trenutni pozitivni pokazatelji, rast bruto domaćeg proizvoda i pad nezaposlenosti su rezultat pozitivnog okruženja, a ne ekonomske politike, te rezultat toga je da hrvatsko gospodarstvo propada prema dnu Europe, sve je veće iseljavanje iz Hrvatske, prisutan je pad nataliteta i zapostavljen industrijski razvoj. Makroekonomsko okruženje je jedan od vanjskih čimbenika razvoja poduzetništva i ovisno o prisutnim trendovima može djelovati stimulatивно ili destimulatивно na razvoj poduzetništva. U Republici Hrvatskoj prisutne su razlike u regionalnoj gospodarskoj razvijenosti [12, 17] te regionalne razlike u razvoju poduzetništva [9, 17]. Međutim, nedostatna su trenutna stručna i znanstvena istraživanja o razvoju regije Slavonija i Baranja (regija SiB), mjereno makroekonomskim pokazateljima i podacima o broju poduzetnika, u odnosu na stanje u Republici Hrvatskoj. Zbog toga je predmet istraživanja ovog rada makroekonomsko okruženje i poduzetnički trendovi regije Slavonija i Baranja. Cilj rada je analizirati makroekonomsko okruženje regije Slavonija i Baranja kao jednog od čimbenika razvoja poduzetništva, te utvrditi postoje li razlike u razvijenosti među županijama i razlike u poduzetničkim trendovima županija regije Slavonija i Baranja. Regija Slavonija i Baranja sastoji se od pet županija: Brodsko-posavske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Virovitičko-podravске i Vukovarsko-srijemske. Za analizu makroekonomskog okruženja regije Slavonija i Baranja korišteni su odabrani makroekonomski indikatori dostupni u službenim statistikama. Kako bi se kvantificirale poduzetničke aktivnosti u regiji Slavonija i Baranja, pomoću odgovarajućih matematičkih i statističkih metoda analizirani su dostupni službeni podaci o broju aktivnih trgovačkih društava, aktivnih obrta, broju poduzetnika i broju zaposlenih kod poduzetnika u razdoblju od 2008. do 2017. godine. Obzirom na to da nisu službeno dostupni podaci o broju poduzetnika i broju zaposlenih za pet županija koje čine regiju Slavonija i Baranja za sve analizirane godine, analizirani su samo dostupni podaci, što je utjecalo na mogućnost utvrđivanja postojanja statistički značajnih korelacija, a što može biti predmetom nekog budućeg istraživanja.

2. Razvijenost regije Slavonija i Baranja – analiza makroekonomskih pokazatelja

Gospodarski razvoj neke zemlje ili regije mjerljiv je makroekonomskim pokazateljima, te je rezultat djelovanja različitih čimbenika. Postoje različiti makroekonomski pokazatelji kojima se može vrednovati razvijenost pojedinih zemalja, regija i manjih teritorijalnih jedinica (u ovom radu županija). Republika

Hrvatska je proteklih godina suočena s negativnim prirodnim prirastom, negativnim neto migracijama, manjim gospodarskim rastom nego što je bilo 2008. godine, vanjskotrgovinskim deficitom i drugim nepovoljnim ekonomskim situacijama. [6] Slijedom različitih globalnih promjena hrvatsko tržište rada se suočava sa deficitom radne snage u pojedinim djelatnostima, te sve vidljivijim posljedicama migracije stanovništva. Zbog toga je neophodno, uz ekonomske podatke, pratiti i analizirati i podatke o stanovništvu i radnoj snazi kako bi se vidjeli potencijali, a i nedostaci tržišta rada koji je nositelj svih gospodarskih aktivnosti. U daljnjem radu analizira se razvijenost regije SiB i daju se zaključci na temelju analiziranih pokazatelja.

Županija	Broj stanovnika (popis 2011.)	Migracijski saldo s inoz.* u 2014.	Migracijski saldo s inoz.* u 2016.	BDP po stanovniku (u kn)		BDP u mil. kn.	
				2008.	2015.	2008.	2015.
Brodsko-posavska	158 575	-702	-1 879	46 664	45 368	7 541	6 864
Osječko-baranjska	305 032	-1 127	-3 112	66 903	64 019	20 698	18 859
Požeško-slavonska	78 034	-317	-1 113	50 023	46 119	4 016	3 395
Virovitičko-podravska	84 836	-377	-798	51 846	44 528	4 523	3 593
Vukovarsko-srijemska	179 521	-1 307	-2 269	50 264	47 446	9 244	8 045
Regija Slavonija i Baranja	805 998	-3 830	-9 171	53 140	49 496	46 022	40 756
Ukupno u RH	4 284 889	-10 220	-22 451	80 653	80 555	347 685	338 975
				Stopa registrirane nezaposlenosti			Indeks investicija 2016 /2015.
Županija	Zaposleni			2012.	2013.	2016.	
Brodsko-posavska	32 658	31 640	32 454	37	38	27,1	-
Osječko-baranjska	80 960	77 092	77 229	32,1	34,3	28,8	543,6
Požeško-slavonska	16 885	16 754	17 270	30,5	31,4	22,8	180,2
Virovitičko-podravska	19 515	18 837	18 734	36,2	38,1	32,7	363,8
Vukovarsko-srijemska	40 259	38 101	38 696	35,8	38	29,7	1 157,1
Regija Slavonija i Baranja	190 277	182 424	184 383	34,32	35,96	28,1	-
Ukupno u RH	1 347 636	1 322 562	1 354 912	21,5	22,2	16,9	102,3
*Migracijski saldo s inozemstvom predstavlja razliku između doseljenih i odseljenih iz/u inozemstva/o							

Tablica 1. Makroekonomski pokazatelji regije Slavonija i Baranja [2,3,4]

U tablici 1. prikazani su makroekonomski pokazatelji vezani uz radnu snagu (ljudski faktor), obujam proizvodnje (mjereno BDP-om) i razina investiranja u dugotrajnu imovinu (postojanje proizvodnih resursa i investicija). U regiji Slavonija i Baranja ima 805.998 stanovnika što predstavlja udio od 18,81 % u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske prema podacima popisa stanovnika iz 2011. godine. Prisutan je negativan migracijski saldo koji u 2016. godini predstavlja 40,84 % ukupnog negativnog migracijskog salda u Hrvatskoj, te je povećan u odnosu na 2014. godinu za 139,45%. Navedeni podatak ukazuje na potencijalni problem u budućnosti, jer može nastati neravnoteža na tržištu radne snage, što može dovesti do destimulativnog okruženja.

Unatoč smanjenju broja stanovnika i rastu gospodarskih aktivnosti, regija Slavonija i Baranja nije dostigla razinu BDP-a po glavi stanovnika iz 2008. godine, te ostvaruje BDP po stanovniku ispod prosjeka RH. Jedino je u Osječko-baranjskoj županiji BDP po glavi stanovnika u 2015. godini veći od prosjeka regije Slavonija i Baranja, dok je najniža vrijednost u Virovitičko-podravskoj županiji. Ukupna vrijednost BDP-a u RH i regiji Slavonija i Baranja u 2015. manja je u odnosu na 2008. godinu što ukazuje na još uvijek nedovoljno brz oporavak hrvatskog gospodarstva od velike svjetske krize. Udio u BDP-u regije Slavonija i Baranja u ukupnom BDP-u RH u 2015. godini iznosi 12,02%, dok BDP po glavi stanovnika regije Slavonija i Baranja predstavlja 61,44% BDP-a po glavi stanovnika RH što ukazuje na postojeće regionalne i međuzupanijske disparitete i neujednačenu ekonomsku razvijenost. Pozitivan pomak je vidljiv u porastu investicija u ovoj regiji u 2016. u odnosu na 2015. godinu, posebice u odnosu na ukupne investicije u RH. U trenutku izrade ove analize nisu bili dostupni statistički podaci o iznosu investicija u dugotrajnu imovinu za BPŽ, pa nije izračunat indeks u odnosu na investicije u 2016. godini koje su iznosile 66 059 000, 00 kuna.

Iz prikazanih podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih u RH za razdoblje 2012. – 2016. godine vidljivo je smanjenje broja zaposlenih osoba u RH u 2013. u odnosu na 2012. godinu za 1,86 %, dok u regiji Slavonija i Baranja to smanjenje iznosi 4,12 %. Promatrajući podatke za 2016. godinu, vidljivo je da je došlo do rasta broja zaposlenih u RH u odnosu na 2012. godinu za 0,54 %, dok je u regiji Slavonija i Baranja u navedenom razdoblju došlo do smanjenja broja zaposlenih za 3,1 % i smanjenja stope nezaposlenosti za 18,12 %. Navedeno ukazuje na potencijalni budući problem na tržištu radne snage u ovoj regiji, a i šire, bez obzira na to što se u županijama regije Slavonija i Baranja smanjuje stopa nezaposlenosti u prikazanom razdoblju. Velika je vjerojatnost da su uočeni trendovi na tržištu rada povezani s postojanjem negativnog migracijskog salda u ovoj regiji.

3. Poduzetničke aktivnosti u regiji Slavonija i Baranja

Poduzetništvo se smatra temeljem gospodarskog rasta i razvoja neke ekonomije, te je i u Republici Hrvatskoj u značajnijoj mjeri prepoznat značaj razvoja poduzetništva. U Republici Hrvatskoj su u proteklom razdoblju od 20-ak godina usvojeni različiti zakoni, strateški dokumenti, operativni planovi, te su osnivane i osnažene postojeće

potporne institucije u svrhu poticanja poduzetničkih aktivnosti čiji rast može doprinijeti jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Kriteriji razvrstavanja poduzetnika u Republici Hrvatskoj definirani su Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine br. 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, 121/16) [11] i Zakonom o računovodstvu (Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16) [10]. Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva usklađena je kategorizacija veličine poduzetnika s Preporukom Europske komisije 2003/361/EC od 6. svibnja 2003.

Kako bi se dobio uvid u intenzitet poduzetničkih aktivnosti i poduzetničke trendove u regiji Slavonija i Baranja, u daljnjem radu analizirani su podaci o broju aktivnih trgovačkih društava, aktivnih obrta i broju poduzetnika i broju zaposlenih kod poduzetnika. Navedeni pokazatelji su odabrani jer je moguće kvantificirati nastale promjene, dok daljnja analiza i postojanje statistički značajne povezanosti i korelacija s makroekonomskim pokazateljima mogu biti predmetom istraživanja nekog sljedećeg znanstvenog rada.

U tablici 2 daje se pregled opće strukture i broja poduzeća (aktivna trgovačka društva i obrti) u Republici Hrvatskoj i regiji Slavonija i Baranja uzimajući u obzir pet županija sa tog područja: Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska i Virovitičko-podravska.

Županija	Broj aktivnih trgovačkih društava							
	2008.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Osječko-baranjska	4.169	4.150	4.450	4.085	5.896	6.625	4.843	5.025
Vukovarsko-srijemska	1.541	1.579	1.711	1.938	2.164	2.420	1.725	1.809
Požeško-slavonska	707	641	691	782	886	987	789	812
Brodsko-posavska	1.648	1.693	1.830	2.043	2.269	2.508	1.816	1.878
Virovitičko-podravska	839	873	935	1.056	1.173	1.286	966	993
UKUPNO RSIB	8.904	8.936	9.617	9.904	12.388	13.826	10.139	10.517
UKUPNO RH	103.382	108.931	116.550	129.363	142.121	154.523	114.364	118.591

Tablica 2. Ukupan broj aktivnih trgovačkih društava u regiji Slavonija i Baranja u razdoblju 2010. – 2017. godine [5]

Podaci o broju aktivnih trgovačkih društava u osmogodišnjem razdoblju ukazuju na povećanje ukupnog broja aktivnih trgovačkih društava kako na razini RH (za 14,71 %), tako i na razini regije SiB (za 18,12 %), te u svim njenim županijama. Nešto je drugačiji trend u promjeni broja aktivnih obrta, što je vidljivo u tablici 3. U prikazanom razdoblju od 2008. do 2017. godine došlo je do smanjenja broja aktivnih obrta u RH za 23,26 %, dok je u regiji Slavonija i Baranja došlo do smanjenja broja

obrta u istom razdoblju za 29.96 %, što je odraz smanjenja broja obrta u svim županijama te regije.

Osim povećanja broja aktivnih trgovačkih društava, prema podacima prikazanim u tablici 4., vidljiv je rastući udio aktivnih trgovačkih društava u svim županijama regije Slavonija i Baranja u ukupnom broju trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2010. do 2015. godine.. Najveći rast udjela je ostvarila Osječko-baranjska županija (35,88 %), dok najmanji bilježi Požeško-slavonska županija (22,67 %).

Godina Županija	Broj aktivnih obrta							
	2008.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Osječko-baranjska	4.928	4.295	4.212	4.085	3.934	3.810	3.749	3.735
Vukovarsko-srijemska	3.229	2.804	2.633	2.465	2.340	2.208	2.155	2.159
Požeško-slavonska	1.159	1.040	986	948	928	896	871	875
Brodsko-posavska	3.311	2.644	2.532	2.391	2.266	2.131	2.038	2.038
Virovitičko-podravka	1.524	1.396	1.338	1.295	1.221	1.162	1.113	1.104
UKUPNO RSIB	14.151	12.179	11.701	11.184	10.689	10.207	9.926	9.911
UKUPNO RH	100.777	86.424	83.714	80.407	78.070	76.222	75.861	77.335

Tablica 3. Ukupan broj aktivnih obrta u regiji Slavonija i Baranja u razdoblju 2010. – 2017. godine [5]

Županija	Udio (%) – trgovačka društva					
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Osječko-baranjska	4,57	4,21	4,57	4,03	5,64	6,21
Vukovarsko-srijemska	1,72	1,60	1,75	1,91	2,07	2,27
Požeško-slavonska	0,75	0,65	0,71	0,77	0,84	0,92
Brodsko-posavska	1,85	1,71	1,88	2,01	2,17	2,35
Virovitičko-podravka	0,97	0,88	0,96	1,04	1,12	1,20
Ukupno RSIB	9,86	9,05	9,87	9,76	11,84	12,95

Tablica 4. Udjeli trgovačkih društava regije u ukupnom broju trgovačkih društava u RH (2010. - 2015.) [19]

Kako se u broju aktivnih trgovačkih društava nalazi dio trgovačkih društava koja su u državnom i mješovitom vlasništvu, u tablici 5. prikazan je broj trgovačkih društava u

privatnom vlasništvu prema podacima Hrvatske gospodarske komore i Privrednog vjesnika. U ovim podacima se ne nalaze podaci o obrtima. Neophodno je sagledati kvantitativne podatke privatnog sektora i poduzetnika, jer oni su generatori sadašnjeg i budućeg gospodarskog rasta i razvoja. Posebice zbog činjenice da poduzeća u privatnom vlasništvu trebaju detaljnije razmotriti sve čimbenike iz okruženja, te prilikom donošenja odluka biti svjesni financijskih rizika. Poduzeća u državnom ili mješovitom vlasništvu su po tom pitanju u manjoj opasnosti, jer za upravljačke pojedince to ne predstavlja financijski rizik, već se on pokriva iz državne blagajne.

Područje/ županija	Broj poduzetnika					Broj zaposlenih				
	Godina			Udjel (u %)		Godina			Udjel (u %)	
	2013.	2014.	2016.	2013.	2016.	2013.	2014.	2016.	2013.	2016.
Brodsko-posavska	1 570	1 618	1 849	1,6	1,6	15 019	15 134	16 253	1,8	1,9
Osječko-baranjska	4 239	4 441	4764	4,2	4,2	38 488	37 703	37 966	4,6	4,5
Požeško-slavonska	674	690	828	0,7	0,7	7 431	7 614	8 380	0,9	1,0
Virovitičko-podravska	848	874	1000	0,8	0,9	6 959	6 759	7 898	0,8	0,9
Vukovarsko-srijemska	1 511	1 587	1 755	1,5	1,5	16 248	16 196	17 438	2	2
Ukupno Slavonija i Baranja	8 842	9 210	10 196	8,8	8,9	84 145	83 406	87 935	10,1	10,3
Ukupno RH	101 191	104 470	114 483	100	100	830 928	830 116	853 110	100	100

Tablica 5. Broj poduzetnika i broj zaposlenih u regiji Slavonija i Baranja u 2013., 2014. i 2016. godini [Obrada i izračun autora prema 13, 14, 15, 16]

Promatrajući podatke za razdoblje od 2013. do 2016. godine vidljivo je da je došlo do porasta broja poduzetnika u svim prikazanim županijama i ukupno - u regiji Slavonija i Baranja, te na razini cijele Hrvatske. Međutim, krajem 2008. godine ukupan broj poduzetnika u RH iznosio je 89.686 i u osmogodišnjem razdoblju porastao je za 27,65 %, dok se broj zaposlenih u istom razdoblju smanjio sa 933 988 na 853 110 zaposlenih, što predstavlja smanjenje za 8,66 %. Navedeno, uz podatak da je došlo do smanjenja broja obrtnika u istom razdoblju za skoro 24% ukazuje na smanjenje broja radnih mjesta, unatoč smanjenju stope nezaposlenosti. Mogući uzroci navedene pojave mogu biti u nesigurnom investicijskom okruženju, u negativnim migracijama, prevelikim nametima i fiskalnim davanjima i sl. Zasižno, ovi podaci ukazuju na pojavu destimulativnog makroekonomskog okruženja u RH. Podaci o broju zaposlenih kod poduzetnika po županijama za 2008. nisu u službenim statistikama dostupni, te nije moguća komparacija. Međutim, prema prikazanim podacima može se vidjeti da je udio ukupnog broja poduzetnika regije Slavonija i Baranja u odnosu na ukupni broj poduzetnika u Hrvatskoj iznosi samo 8,8 % u 2013. godini i 8,9 % u 2016. godini. Unatoč povećanju udjela za 0,1 % i dalje je vidljiva prisutnost regionalnih razvojnih dispariteta i prema ovim pokazateljima. U 2016. godini došlo je

do povećanja ukupnog broj zaposlenih kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj, i u regiji Slavonija i Baranja. Županija u kojoj je zabilježeno najveće povećanje aktivnih trgovačkih društava (OBŽ) ostvaruje najveći BDP po glavi stanovnika, dok PSŽ ostvaruje najmanji rast broja aktivnih trgovačkih društava, ali jedina ostvaruje rast broja zaposlenih kod poduzetnika. Jedino je u Osječko-baranjskoj županiji vidljiv pad broja zaposlenih. Unatoč smanjenju boja zaposlenih u toj županiji, udio zaposlenih kod poduzetnika u regiji Slavonija i Baranja u ukupnom broju zaposlenih u RH se u 2016. godini u odnosu na 2013. povećao i iznosi 10,3 %. Navedena županija je prema ostalim analiziranim pokazateljima razvijenija od ostalih analiziranih županija, što bez dodatnog istraživanja primjenom drugih statističkih metoda, ne može ukazati na činjenicu da su u toj županiji smanjene poduzetničke aktivnosti.

4. Zaključak

U Republici Hrvatskoj, a posebice u regiji Slavonija i Baranja, u promatranim razdobljima prisutno je povećanje broja zaposlenih osoba, negativan migracijski saldo, rast BDP-a po stanovniku, smanjenje stope nezaposlenosti, rast investicija, smanjenje broja obrtnika, te rast broja aktivnih trgovačkih društava i broja poduzetnika. Okruženje u kojemu prevladava strah za budućnost, niska stopa zaposlenosti, niske plaće, i opće nezadovoljstvo nije obećavajuće za daljnji razvoj poduzetničke aktivnosti jer s manjkom motivacije, želje za preuzimanjem rizika i preuzimanjem veće odgovornosti, opada i stupanj poduzetničke aktivnosti. Kao najveći krivci trenutačno nedovoljno poduzetničkog okruženja mogu se napomenuti: nedovoljno ulaganja u stvaranje poticajnog poduzetničkog okruženja, nedovoljno ulaganja u osiguranje kvalitetne poduzetničke infrastrukture, ali jednako tako i tehnološke infrastrukture koja bi trebala ići u korak sa današnjim, gotovo svakodnevnim, tehnološkim trendovima. Iako su iz analiziranih podataka vidljive pozitivne promjene u rast investicija u dugotrajnu imovinu, upitno je hoće li se ta ulaganja odraziti na jačanje i osnaživanje postojećih poduzeća, te na stvaranje kvalitetnije poduzetničke infrastrukture.

Uspoređujući regiju Slavonija i Baranja s podacima za RH može se zaključiti da poduzetnici posluju u nepovoljnom makroekonomskom okruženju, jer ova regija zaostaje sa svim prikazanim pokazateljima za prosjekom RH. Bez dodatnog istraživanja pomoću testova parametrijske i neparametrijske statistike nije moguće donijeti dodatne zaključke, jer prema prikazanim rezultatima, uz analizirano makroekonomsko okruženje, na razvoj poduzetničkih aktivnosti utječu i drugi čimbenici koji nisu bili predmetom istraživanja ovog rada. Mogućnost budućeg većeg gospodarskog rasta i razvoja ove regije bi mogao biti u smanjenju regionalnih razvojnih dispariteta, a što nas ponovno vraća na činjenicu da je neophodna razvojna ekonomska politika na razini cijele države, a ne da rast i razvoj kao u proteklom desetogodišnjem razdoblju, bude rezultat stimulativnog šireg okruženja Republike Hrvatske.

5. Literatura

- [1] Centar za politiku i razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR). (2017). *Izješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj-2016*. Zagreb
- [2] Državni zavod za statistiku. (2012). Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, prostorne jedinice za statistiku 2. razine i županije u 2009. Zagreb: Državni zavod za statistiku. Dostupno na: <http://www.dzs.hr/>. Pristup: 27-04-2018.
- [3] Državni zavod za statistiku. (2016). Statističke informacije 2016. Dostupno na: <http://www.dzs.hr/>. Pristup: 27-04-2018.
- [4] Državni zavod za statistiku. (2017). Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2017. Zagreb: DZS. Dostupno na: <http://www.dzs.hr/>. Pristup: 27-04-2018.
- [5] Hrvatska obrtnička komora (2018). Trgovačka društva i obrti. Dostupno na: https://www.hok.hr/statistika/trgovacka_drustva_i_obrti. Pristup: 27-04-2018.
- [6] Jurčić, Lj. (2017). Svjetsko gospodarstvo deset godina nakon početka krize. *Ekonomski preglod*, 68 (6) pp 655-685
- [7] Karić, M. (2006). *Mikroekonomika*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
- [8] Kersan-Škabić, I.; Banković, M. (2008). *Malo gospodarstvo u Hrvatskoj i ulazak u Europsku uniju*. *Ekonomski misao praksa DBK*. God XVII.br. 1.(57-76) Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=41694; Pristup: 21-04-2018.
- [9] Ministarstvo poduzetništva i obrta. (2013). *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013.-2020*.
- [10] Narodne novine (2016). *Zakon o računovodstvu*. Zagreb: Narodne novine 120/2016.
- [11] Narodne novine (2016). *Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva*. Zagreb: Narodne novine 121/2016.
- [12] Nujić, A.; Andraković, V. (2005). Razlike u razvijenosti županija Republike Hrvatske. *Ekonomski vjesnik* br. 1 i 2 (18): (17 – 28)
- [13] Privredni vjesnik (2014). 400 najvećih hrvatskih tvrtki u 2013. godini. Broj 3839. Raspoloživo na: <https://issuu.com/nestar/docs/400naj2013/202>. Pristup: 12-04 2018..
- [14] Privredni vjesnik (2015). 400 najvećih hrvatskih tvrtki u 2014. godini. Broj 3888. Dostupno na: <http://www.400naj.com/>. Pristup: 12-04 2018.
- [15] Privredni vjesnik (2016). Poslovna očekivanja 2016. Broj 3909. Dostupno na: <http://www.poslovna-ocekivanja.com/>. Pristup: 12-04 2018.
- [16] Privredni vjesnik (2017). 400 najvećih hrvatskih tvrtki u 2016. Broj 3991. Dostupno na: <https://issuu.com/nestar/docs/400naj2016> ; Pristup: 12-04 2018.
- [17] Štavlić, K. (2016). Čimbenici uspješnosti mikro poduzeća u Republici Hrvatskoj. Doktorska disertacija. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek
- [18] Štavlić, K. (2018). *Mikro poduzetništvo – Resursi, potencijali i uspješnost*. Veleučilište u Požegi, ISBN: 978-953-7744-32-8, Požega
- [19] Vlastiti izračun autora prema podacima HOK-a